

Sobre la ela geminada

Sebastià Vila-Marta

Universitat Politècnica de Catalunya

2 de març de 2011

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0 Espanya de Creative Commons

Respecte la *el·la* geminada i en el context de la informàtica, podem apreciar tres problemes connexos per resoldre:

- 1 La manca d'una codificació única.
- 2 El tractament informàtic incorrecte (cerques, ordenacions, etc.)
- 3 La representació tipogràfica inadequada.

Manca de codificació única

Prenent Unicode 6,

<http://www.unicode.org/versions/Unicode6.0.0/>, com a estàndard de referència podem dir:

- Per Unicode la *ela geminada* **no** és un signe a codificar amb un únic codi (*codepoint*). Vegeu el criteri anomenat *Characters*, not *glyphs* en el capítol <http://www.unicode.org/versions/Unicode6.0.0/ch02.pdf>.
- Unicode ha codificat com un únic codi algun cas similar però es deu a la política de compatibilitat amb estàndards anteriors.
- Unicode difícilment modificarà la definició de la «mitja ela geminada» atès que va en contra del principi de no trencar compatibilitats. Vegeu el criteri anomenat *Stability* en aquest capítol: <http://www.unicode.org/versions/Unicode6.0.0/ch02.pdf>.
- Unicode recomana codificar la *ela geminada* com `<ela><middle dot><ela>`. Així es diu en l'estàndard <http://unicode.org/charts/PDF/U0100.pdf> pp. 14.

Manca de codificació única. Conclusions

Conclusió

- Cal ajustar-se a l'estàndard i donar com a única codificació bona la recomanada per Unicode: <ela><middle dot><ela>.
- Cal forçar aquesta situació des de tots els àmbits: social, acadèmic, administració, etc. S'ha de considerar un error ortogràfic no fer-ho així.
- És coherent amb el domini .cat.
- Cal recodificar documentació antiga cap a aquest conveni sempre que es pugui.

Tractament informàtic incorrecte

Les aplicacions informàtiques han de considerar convenientment la *ela geminada*, codificada segons diu Unicode. Això afecta pel cap baix als següents aspectes:

- L'ordenació de mots.
- La igualtat/proximitat en cerques.
- El càlcul del nombre de lletres d'un mot.
- El trencament de mots al final de línia.
- La consideració d'una seqüència de lletres que conté una *ela geminada* com un sol mot, per exemple a efectes de comptatge de mots.

Cal afegir el següent:

- Per a que això sigui possible cal que hi hagi uns criteris que **siguin clars, públics i únics**.
Per exemple, la llargada d'allot és de 5 o de 6?
- Unicode manté unes recomanacions sobre criteris d'ordenació de i de trencament de línies que caldria revisar, si fos el cas.

Tractament informàtic incorrecte. Conclusions

Conclusió

- Cal normalitzar i escriure com s'ha de comportar una aplicació informàtica en allò que implica la ela geminada assumint que es codifica com diu Unicode.
- Els agents principals (administració, acadèmia, etc.) han d'avaluar i donar suport a aquest comportament normalitzat.
- Potser, fins i tot, convé tenir un «test de comportament normalitzat» a disposició pública.
- Les aplicacions que no compleixen, senzillament **són incorrectes**.
- L'administració i altres entitats haurien d'incloure aquests requeriments en els plecs d'abastiment d'aplicacions informàtiques.

Representació tipogràfica inadequada I

- La codificació que proposa Unicode per a la *ela* geminada, si es visualitza de manera naïf com `<ela><punt volat><ela>`, no és plausible tipogràficament.
- Les lligadures són formes particulars de visualització per a seqüències concretes de caràcters. Per exemple, la seqüència de lletres:

fi $\xrightarrow{\text{mostra}}$ fi

- La seqüència de codis corresponent a la *ela* geminada segons Unicode cal considerar-la com una **ligadura** obligatòria en català. D'aquesta forma en visualitzar o imprimir aquesta seqüència observem:

al·lot $\xrightarrow{\text{mostra}}$ allot

Representació tipogràfica inadequada II

- Cal una recomanació tipogràfica sobre l'aspecte que ha de tenir aquesta lligadura, possiblement basada en el principi de «no trencament visual».
- Això no té cap relació amb Unicode. Unicode no codifica lligadures excepte per raons de compatibilitat. Vegeu http://www.unicode.org/faq/ligature_digraph.html.
- Això és responsabilitat única dels tipògrafs i fabricants de tipografies.
- Un tipus de lletra que no contempla aquesta lligadura correctament s'ha d'entendre com **incorrecte** o bé **inadequat** per a escriure en català de la mateixa manera que un tipus que no contempla la ce trencada es considera incorrecte o inadequat per a escriure en francès.
- Una aplicació informàtica que ignora aquesta lligadura, tot i usar un font o tipus de lletra que la contempla correctament, s'ha de considerar **incorrecta**.

Representació tipogràfica inadequada. Concl.

Conclusions

- Aquest problema no té cap connexió amb Unicode.
- Els tipògrafs han de formular i publicar una recomanació sobre l'aspecte que ha de tenir una ela geminada.
- Els tipògrafs i la indústria tipogràfica han d'incorporar aquest aspecte per la via del mecanisme de lligadura en els fonts.
- Un font que no contempla aquesta lligadura s'ha de considerar **no apte** per escriure català a tots els efectes, especialment en els àmbits acadèmics i de l'administració.
- Una aplicació informàtica que, malgrat usar un font apte, no visualitza correctament la lligadura, s'ha de considerar a tots els efectes **incorrecta**. Aquest criteri s'hauria de annexar, si fos el cas, als requeriments sobre aplicacions informàtiques que se citaven anteriorment.

Vistes les anteriors consideracions:

- No crec necessari incidir en un tecla específica per a la ela geminada si podem escriure amb naturalitat la ela i el punt volat (middle dot).
- Els teclats actuals ho permetem. Caldria assegurar-se que la normativa actual obliga a que ho facin, en especial en allò que fa referència al punt volat.